

Huvudman

Vindelns kommun
vindeln.kommun@vindeln.se

Beslut

Datum 2026-04-22
Dnr SI 2024:3876
Sida 1 (19)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Älvbrinkens skola i Vindelns kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2 juli 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Vindelns kommun avseende brist rörande svenska som andraspråk. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser tillgång till elevhälsa, trygghet och studiero samt särskilt stöd.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 inlett en tillsyn av Älvbrinkens skola i Vindelns kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra anpassningar och särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser, tillgång till elevhälsa, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt undervisning i ämnet svenska som andraspråk.

Skolinspektionen har den 17 september 2024 beslutat att förelägga Vindelns kommun att vid vite av 1 000 000 kronor senast den 17 mars 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande extra anpassningar, särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser, tillgång till elevhälsa, trygghet, studiero, åtgärder mot kränkande behandling samt undervisning i ämnet svenska som andraspråk.

Skolinspektionen har följt upp föreläggandet vid vite från den 17 september 2024. Vid uppföljningen konstaterades kvarvarande brister inom områdena tillgång till elevhälsa, trygghet och studiero samt undervisning i ämnet svenska som andraspråk. Den 2 juli 2025 har Skolinspektionen därför på nytt beslutat att förelägga Vindelns kommun att vid vite av 1 000 000 kronor åtgärda dessa brister. Skolinspektionen har även identifierat en

brist inom området särskilt stöd som bedömts vara mindre allvarlig och huvudmannen har därför tilldelats en anmärkning inom detta område.

Vindelns kommun har den 17 november 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesök i början av vårterminen 2026 genomfört intervjuer med elever och lärare. Därefter har digitala intervjuer genomförts med personal i elevhälsan, rektorn och skolchefen för Vindelns kommun. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat elev- och lärarscheman, utredningar av elevers behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt beslut tagit ställning till om Vindelns kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Frågan om utdömande av vitesbeloppet i Skolinspektionens beslut den 2 juli 2025 kommer att behandlas separat.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen förelades i beslut den 2 juli 2025 att se till att de lärare som undervisar i svenska som andraspråk (sva) planerar sin undervisning utifrån ämnets kursplan och att undervisningen behandlar kursplanens centrala innehåll. Huvudmannen förelades även att erbjuda

kompetensutveckling om de föreskrifter som gäller för undervisning i svenska som andraspråk till de lärare som undervisar i ämnet och som saknar behörighet att undervisa i sva. Dessutom förelades huvudmannen att se till att skolenheten har tydliga rutiner för att bedöma vilka elever som är i behov av sva och att beslut fattas för att erbjuda sva till dessa elever.

Av huvudmannens redovisning den 14 november 2025 framkommer att skolan arbetar för att rekrytera en legitimerad sva-lärare, samt att skolans mellanstadieelever under terminen kommer att ges undervisning i sva vid den intilliggande högstadieskolan.

Under Skolinspektionens tillsynsbesök den 20 och 21 januari 2026 uppger lärare i intervjuer att undervisningen i sva ännu inte kommit igång. Lärarna i en av intervjugrupperna säger att tanken är att undervisningen startar kommande vecka för mellanstadiet, och att eleverna som läser sva kommer att gå till den intilliggande högstadieskolan och där erhålla sva-undervisning.

En lärare berättar att hen sökt och fått den utlysta tjänsten för sva-lärare samt att skolan har en plan för hur sva-undervisningen ska bedrivas framöver men att den ännu inte är genomförd. Den blivande sva-läraren uppger att de är i en övergångsperiod där hens tidigare tjänst som klasslärare behöver tillsättas innan hen fullt ut kan tjänstgöra som sva-lärare. Elevhälsan uppger vid intervju den 28 januari 2026 att från och med nästkommande dag ska elever få undervisning i sva vissa tider i veckan. Elevhälsan uppger vidare att en ny sva-lärare börjar veckan därpå och ska arbeta tre dagar i veckan. Under en övergångsperiod kommer delar av undervisningen att ske på den intilliggande högstadieskolan.

Rektorn uppger i huvudsak följande vid intervju den 6 februari. Målet är att undervisningen i sva ska starta så snart som möjligt. En vikarie har tagits in som arbetar tre dagar i veckan i sva-lärarens tidigare klass. Rekrytering pågår för att frigöra sva-läraren helt. Sva-läraren kommer att börja med att undervisa sva-eleverna i lågstadiet men kommer även att ansvara för mellanstadiet när hen är frigjord på heltid. Mellanstadieeleverna går till den intilliggande högstadieskolan för att få undervisning i sva medan lågstadieeleverna undervisas på den egna skolan. Planen är att även mellanstadieeleverna på sikt ska undervisas på Älvbrinkens skola. Samarbetet med den intilliggande högstadieskolan har dragit ut på tiden men nu är det igång. Det har funnits praktiska problem med promenaden dit men skolan säkrar nu upp med personal. Läromedel har köpts in och specialläraren som arbetar mot mellanstadiet har stöttat i uppstarten. Rektorn berättar vidare att när rektorn började på skolan i september 2025 fanns ingen planering för sva-undervisningen överhuvudtaget, och att skolan har arbetat hårt för att komma igång och att det känns bra att undervisningen nu är påbörjad.

Skolchefen uppger vid intervju att förstärkningen med en särskild sva-lärare ska vara permanent. Läraren ska både undervisa egna grupper och handleda lärare som saknar behörighet att undervisa sva men undervisar elever i sva.

Huvudmannen uppger i skriftlig komplettering den 6 mars 2026 att rekrytering pågår för den nyanställda sva-lärarens tidigare tjänst som klasslärare, att ansökningsperioden löpt ut och att skolan granskar inkomna ansökningar och planerar intervjuer. Skolinspektionen har vidare som en del av kompletteringen tagit del av elev- och lärarscheman över skolans sva-undervisning.

Huvudmannen uppger i inkommen redovisning i november 2025 att beslutade åtgärder innefattar erbjudande om kompetensutveckling till lärare som inte är behöriga i sva samt att kompetensutveckling för obehöriga lärare planeras under vårterminen 2026. De flesta av de intervjuade lärarna uppger att de inte känner till att de fått något erbjudande om kompetensutveckling kopplat till sva. Lärarna i en intervjugrupp berättar att de endast fått frågan om någon är intresserad av utbildning. Samma lärare uppger även att någon kompetensutveckling inte har genomförts. Skolchefen för Vindelns kommun uppger vid intervju att kommunen erbjuder kompetensutveckling om språksvårigheter för alla lärare. Skolchefen uppger vidare att hen har undersökt lämpliga universitetsutbildningar och att kommunen kan erbjuda samarbete eller distansutbildning om en grupp bildas, och att lärare utan behörighet erbjuds kompetensutveckling vid medarbetarsamtal.

Av huvudmannens redovisning framkommer att skolan genomfört en kartläggning av vilka elever som kan vara aktuella för undervisning i sva samt att rektor bedömt behovet och fattat beslut om undervisning för berörda elever. Uppföljning uppges ske genom dialog med undervisande lärare och kontroll av planeringar mot kursplanen i sva. Lärarna och elevhälsan bekräftar vid intervju att en kartläggning av vilka elever som är i behov av sva genomförts under höstterminen 2025. Lärarna uppger vidare att kartläggningen omfattade vilka elever som är ska läsa sva och en uppskattning av kunskapsnivå och progression samt att ca 30 elever i behov av sva identifierats vid skolan.

Rättslig reglering

I 2 kap. 34 a § skollagen anges att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter (Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar).

Av 5 kap. 14 § skolförordningen (2011:185) framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för 1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, 2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och 3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Enligt bestämmelsens andra stycke beslutar rektorn om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

I 5 kap. 15 § skolförordningen anges att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

För grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen (se 9 kap. 1 § skolförordningen). Läroplanen finns i bilaga till förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22). I läroplanen finns kursplanen för ämnet svenska som andraspråk (avsnitt 5.18). Vidare framgår kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier av Skolverkets föreskrifter (2011:19) om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier för grundskolans ämnen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att vid tidpunkten för huvudmannens redovisning har det inte säkerställts att undervisningen i svenska som andraspråk planeras utifrån ämnets kursplan och centrala innehåll, och det har inte genomförts någon kompetensutveckling för de lärare som saknar behörighet i sva. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har följt Skolinspektionens föreläggande i dessa delar.¹ Skolinspektionen bedömer att huvudmannen uppfyllt föreläggandet i punkt 3² genom att införa rutiner för kartläggning, bedömning och beslutat om sva för berörda elever.

Av de intervjuer Skolinspektionen genomfört framgår att skolan, vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök den 20 och 21 januari 2026 ännu inte sett till att elever i behov av sva ges undervisning i ämnet. Det framgår dock av intervjuer med rektorn och huvudmannen, samt av Skolinspektionens skriftliga komplettering i mars 2026 att skolan under början av vårterminen 2026 vidtagit åtgärder för att påbörja undervisning i sva. Åtgärder som vidtagits är bland annat rekrytering av en ny sva-lärare, inköp av läromedel och stöd från speciallärare i samband med uppstarten. Skolans kartläggning av elever i behov av sva, genomförd under höstterminen 2025, identifierade cirka 30 elever i behov av sva och rektorn

¹ Detta avser p. 1 och 2 under rubriken Svenska som andraspråk, sidan 2, i Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite den 2 juli 2025.

² Detta avser p. 3 under rubriken Svenska som andraspråk, sidan 2, i Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite den 2 juli 2025.

har fattat beslut om undervisning för berörda elever. Detta visar att skolan beslutar om undervisning i sva för elever i behov av det. Samtidigt har själva sva-undervisningen endast nyligen kommit igång och kompetensutveckling för obehöriga lärare har i praktiken inte genomförts, vilket flera lärare bekräftat under tillsynsbesöket. Skolinspektionen har i mars 2026 tagit del av lärar- och elevscheman för undervisningen som visar att undervisningen i sva vid denna tidpunkt har påbörjats. Skolinspektionen finner mot bakgrund av ovanstående, att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse. Skolinspektionen avstår därför från att ingripa och ärendet avslutas i denna del.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Vindelns kommuns verksamhet vid Älvbrinkens skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att i början av vårterminen 2026 genomföra åtgärder som ser till att undervisningen i sva planeras och påbörjas. Skolinspektionen finner det trovärdigt att undervisningen kommer att genomföras enligt den presenterade planen och finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen förelade huvudmannen att tillsammans med rektorn och i samråd med skolans personal följa upp tillgången till specialpedagog/speciallärare samt följa upp vilka ytterligare resurser eller åtgärder som behövs vid skolan för att uppfylla skollagens krav. Huvudmannen skulle till Skolinspektionen redovisa resultatet av uppföljningen och vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning till Skolinspektionen att en uppföljning genomförts under höstterminen 2025. Uppföljningen visar ett ökat behov av specialpedagogiskt stöd vid skolan, särskilt kopplat till utredningar och pedagogisk handledning. Genom huvudmannens dialoger med rektorer, lärare och elevhälsa samt insamlad statistik framkommer att speciallärare tidigare arbetat med uppgifter som huvudmannen bedömer

egentligen bör ligga hos specialpedagoger, samt att det finns ett behov av att förtydliga rollerna inom elevhälsan. Huvudmannen uppger att skolan därför renodlat uppdragen mellan specialpedagoger och speciallärare. Vidare uppges att en ny specialpedagog anställts samt att en sva-lärare rekryteras, vilket kommer bidra till att frigöra resurser inom elevhälsan. Enligt redovisningen uppger lärare och elevhälsans personal att åtgärderna är välkomna och kan tänkas bidra till kvaliteten och tillgängligheten i stödet till elever.

Huvudmannen, rektorn och elevhälsan berättar vid intervju att en specialpedagog anställts och påbörjat sin tjänst i januari 2026, samt att kuratorns tjänst vid skolan utökats. Rektor och huvudman uppger vid intervju att rollfördelningen mellan specialpedagoger och speciallärare nu är tydligare. Elevhälsan berättar att strukturer och ärendegång har förbättrats men att arbetet befinner sig i en förändringsfas och att flera av de nya strukturerna är för nya för att kunna utvärderas. Rektor beskriver utvecklingen som positiv men pågående. Huvudmannen uppger vid intervju en förändring av rutiner. Bland annat har ett öppet elevhälsoteamsmöte införts, där lärare kan boka tider och anmäla elevärenden till elevhälsan. Enligt både lärare och elevhälsa har detta hittills nyttjats i begränsad omfattning av lärarna.

Lärarna uppger att samarbetet med elevhälsan fungerar bra och bättre än det gjorde i september 2025. Vissa lärare beskriver fortsatta svårigheter att nå kuratorn och att återkoppling ofta uteblir. Lärare uppger vidare att stödinsatser faller bort exempelvis när personal i elevhälsan behöver vikariera i klass. Elevhälsans personal berättar däremot att denna typ av vikariat har minskat jämfört med tidigare. Elevhälsan uppger att skolpsykolog finns tillgänglig var tredje vecka, men att möjligheten till löpande rådgivning är begränsad och att de saknar skolpsykolog i det dagliga arbetet. Elevhälsan uppger vidare att ökad tillgång till skolpsykolog hade varit värdefull. Rektorn uppger att skolpsykolog är på skolan en dag i veckan, och att elevhälsan inte tidigare lyft behovet av tätare psykologkontakt till rektorn.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 8 b § skollagen ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår att det för eleverna i grundskolan ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsans arbete ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-,

grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Av bestämmelsens andra stycke följer att för medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Av förarbeten (prop. 2009/10:165 s. 277 f.) framgår att elevhälsan förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver. I regleringen av kompetens ligger också ett krav på att den personal som avses ska ha adekvat utbildning. (...) Elevhälsans mål är att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för eleven. Personal med specialpedagogisk kompetens kan utifrån de uppgifter som finns om elevens hälsa, sociala situation etc. bedöma och planera hur elevens problem bäst ska mötas i undervisningen. Syftet med en samlad elevhälsa är bl.a. att den ska resultera i beslut om specialpedagogiska åtgärder för eleven.

Av förarbeten (prop. 2021/22:157 s. 157) framgår vidare att elevhälsans insatser ska riktas till såväl enskilda elever som till grupper av elever och till insatser som rör skolan i dess helhet. Att elevhälsans arbete ska bedrivas i samverkan med lärare på skolan avser att förtydliga att elevhälsan, tillsammans med lärarna, ska bidra med aktuell kunskap om elevernas fysiska, psykiska och psykosociala hälsa, om hinder för elevernas hälsa, lärande och utveckling och om de övergripande förutsättningarna för hälsa, lärande och utveckling på skolan.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten följt Skolinspektionens föreläggande samt att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande tillgång till elevhälsa. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

I utredningen har det framkommit uppgifter om bristande tillgång till skolpsykolog inom elevhälsan. Uppgifterna skiljer sig dock åt mellan rektorn och elevhälsan när det gäller den faktiska tillgången. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen säkerställer att skolan har tillräcklig tillgång till skolpsykolog.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens beslut den 2 juli 2025 förelades huvudmannen att se till att rektorn följer upp elevernas trygghet och studiero, analyserar vilka hinder som finns och beslutar om åtgärder utifrån identifierade behov. Föreläggandet omfattade särskilt uppföljning av personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt, organisation kring rastvakter, elevhälsans medverkan, rutiner för det förebyggande arbetet samt arbetet med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen. Föreläggandet omfattade även att rektorn skulle se till att åtgärder utifrån ovan beskrivna analys genomfördes.

Förebyggande arbete kring trygghet

I sin redovisning av vidtagna åtgärder hänvisar huvudmannen till skolans trygghetsenkät från vårterminen 2025, som visar hög trivsel och en genomgående känsla av trygghet bland eleverna. Rektorn uppger att en trygghetsenkät i december 2025 visade att cirka 82 procent av eleverna känner sig trygga. Huvudmannen redovisar även att alla klasser genomfört trygghetsvandringar för att kartlägga otrygga platser.

Huvudmannen har identifierat vissa otrygga områden på skolan såsom toaletter, kapprum och skolgård. När Skolinspektionen frågat upp kring dessa områden säger lärarna att låsen på toaletterna är trasiga och att detta inte åtgärdats. Elevhälsoteamet uppger däremot vid intervjun att åtgärder har vidtagits beträffande toaletterna. När det gäller otrygghet i kapprummen säger vissa lärare att lärarna nu släpper in klasser tidigare och en klass i taget. Samtidigt säger lärarna att det fortfarande ofta uppstår problem i kapprummen. Lärare och rektor beskriver att organisationen kring rastvakter fungerar bättre i början av vårterminen 2026 än under höstterminen 2025. Det är fler vuxna ute och de har gula västar på sig, vilket ökar synligheten. Lärare och elever uppger att de fortfarande önskat att det var en tätare bemanning under rasterna.

Samtliga elever som Skolinspektionen intervjuat berättar att de känner sig trygga på skolan. Lärarna uppger att tryggheten är något bättre i början av vårterminen 2026 än den var i början av höstterminen 2025, men samtliga intervjuade lärargrupper beskriver att det fortsatt förekommer mycket fysiskt våld och grovt språkbruk bland skolans elever, särskilt i mellanstadiet. Några lärare uppger att våld blivit normaliserat hos eleverna och att trygghetsenkäten inte fångar verkligheten. Elevhälsan beskriver tryggheten som överlag god och lyfter att trygghetsteamets arbete blivit tydligare. Rektorn uppger att det är vanligt med slagsmål och brottningar, både i låg- och mellanstadiet. Rektor beskriver vidare att kränkningar sker på elevernas väg till och från skolan och att skolan därför har skärpt rutiner för anmälningar, samarbetar med föräldrar och arbetar mer aktivt för att minska framför allt fysiskt våld, även utanför skolans tillsyn.

Elevhälsan och rektorn berättar om skolans trygghetsteam, som består av medlemmar i elevhälsan tillsammans representanter från varje arbetslag. Lärare, elevhälsa och rektor berättar att trygghetsteamet jobbar förebyggande och arbetar utifrån ett årshjul med olika teman, exempelvis språkbruk och trygghet. En lärargrupp uppger att trygghetsteamet arbetar förebyggande i den mån tiden medger detta. Lärarna upplever att trygghetsteamet har ett tydligare fokus nu än i september 2025, men ser fortsatt behov av utveckling. Rektor berättar att när trygghetsteamet träffas ligger tyngdpunkten vid det förebyggande arbetet. Rektor beskriver att skolan arbetar med ett årshjul där varje tema pågår i två månader. Vid tidpunkten för Skolinspektionens intervju arbetar skolan med temat "Schyssta veckan" som handlar om språkbruk.

Lärarna uppger att de generellt uppfattar skolans elevhälsa som mer synlig och delaktig i skolans arbete nu än de varit tidigare, att det inte längre finns samma klyfta mellan lärarna och skolans elevhälsa. Rektor uppger att elevhälsan följer upp trygghetsfrågor på individnivå och bedömer om samtal behöver hållas, vilket är en del av det åtgärdande arbetet. Rektor beskriver vidare att vissa av elevhälsans medlemmar även gör observationer i klass.

Förebyggande arbete kring studiero

I redovisningen uppger huvudmannen att studieron följts upp via klassrådsformulär inför elevråd. Huvudmannen redovisar att majoriteten av skolans elever skattar studieron som god. Eleverna i två klasser uppger däremot att de upplever en lägre grad av studiero jämfört med övriga elever på skolan. Eleverna berättar vid intervju att vissa lektioner upplevs som lugna medan andra kan vara stökiga, särskilt i ämnena bild, naturkunskap och idrott. Eleverna uppger att det ofta blir sämre studiero på eftermiddagar och fredagar. När studieron är dålig förekommer spring, skrik och kastande av föremål. Eleverna uppger även att det finns vissa elever som återkommande stör samt att höga ljud från idrottssalen och grupprum stör studieron. Eleverna i flera intervjuade grupper berättar att de gör en utvärdering på fredagar med frågor om hur veckan har varit. Utvärderingen görs på samma sätt i alla klasser, tror eleverna.

I huvudmannens redovisning beskriver huvudmannen en analys kring studieron. Huvudmannens analys är att elever i grupper med sämre studiero anger att störande inslag i klassrummet försvårar koncentrationen. Det förekommer även att elever lämnar planerade aktiviteter och därmed stör undervisningen och påverkar arbetsron för övriga elever. Huvudmannen beskriver mot bakgrund av analysen behov av konsekventa ordningsregler, ökad struktur i lektionsupplägg och stöd till vikarier. Åtgärder beskrivs ha vidtagits i form av en tydligare gemensam lektionsstruktur samt vikariepärmar, som syftar till att säkerställa

kontinuitet vid lärarfrånvaro. Som ytterligare åtgärder har skolan infört en rutin att vid läsårsstart gå igenom skolans regler i samtliga klasser, infört "nio frågor" vid lektionsstart och inrättat veckovisa värdegrundslektioner.

Lärarna uppger vid intervju att flera elevgrupper har god studiero tack vare användning av grupprum, anpassningar och tydliga rutiner, men att det finns stora variationer mellan klasser. Studieron är särskilt låg i vissa mellanstadieklasser, säger lärarna. Ljudmiljön i lokalerna beskrivs som bristfällig och grupprum som alltför lyhörda. Vikariebrist anges som en faktor som påverkar studieron negativt. Lärare i samtliga intervjuade grupper uppger att de gjort i ordning vikariepärmar. Lärarna uppger vidare att dessa pärmar inte haft någon avgörande effekt på studieron och att de knappt kommer till användning.

Elevhälsan uppger att de inte känner till att någon skolövergripande kartläggning av studieron ska ha genomförts. Enligt elevhälsan varierar studieron så mycket mellan klasser att det kan upplevas som olika skolor, och vissa klasser har så stora behov att det påverkar hela elevgruppen. Elevhälsan berättar att elevhälsan arbetar med studiero genom att bland annat erbjuda handledning och genomföra observationer i klass. Kuratorn uppger att hen nyligen genomfört observationer i en klass som har problem att upprätthålla studiero. Elevhälsan berättar vidare att skolan gör anpassningar samt att strukturerade lektionsstarter införts.

Rektor uppger att skolans arbete för att få till en god studiero använder sig av visuellt stöd och anpassningar på gruppnivå. Rektor säger att skolan även genomför en utbildning kring språklig sårbarhet för lärarna. Rektorn bekräftar samtidigt otillräckliga lokaler och grupprum som inte går att använda som det är tänkt. Rektorn berättar att skolan har lyft frågan kring lokalerna med fastighetsavdelningen och undersöker om det går att bygga en hel vägg upp till taket, för att minska störande ljud från idrottssalen. Rektorn berättar vidare att nya möbler har köpts in till mellanstadiet samt att skolan köpt in material till ljuddämpade rum. Ett sådant rum planeras i en del av skolan där det är lugnare. Arbetsplatser med skärmar är beställda och möblerna beräknas komma under vecka 8. Skolchefen bekräftar vid intervju att det är problem med bullriga lokaler, att det finns behov av ombyggnationer och att vikariebrist är ett kommunövergripande problem som påverkar studieron. Skolchefen uppger att det beslutats att skolan ska byggas om. Ombyggnationen kommer bland annat leda till förändringar kring matsalen, personalrum samt fler klassrum.

Rektor och skolchefen beskriver båda att skolan systematiskt följer upp trygghet och studiero via enkäter och genom trygghetsteamets arbete. Rektorn berättar att skolan har ett ökat fokus på förebyggande arbete, dokumentation och snabba åtgärder för elever med upprepat störande beteende. Skolchefen uppger vid intervju att studiero följs upp i enkäter,

som bland annat inkluderar frågor om koncentrationsförmåga, och att rektorn även genomfört egna enkäter som analyserats tillsammans med elevrådet.

Rättslig reglering

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att rektorn på enhetsnivå, systematiskt och kontinuerligt, ska planera och följa upp undervisningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49, framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Huvudmannens ställningstagande bör bl.a. baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 229 f. framgår vidare att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 a § skollagen). Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan till exempel innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna

behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten följt Skolinspektionens föreläggande samt att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande trygghet och studiero. Det framgår att huvudmannen etablerat återkommande uppföljningar, att huvudmannen analyserar identifierade problemområden och utifrån det som framkommit beslutar om åtgärder.

Av utredningen i ärendet framgår att rektorn och huvudmannen har infört regelbundna trygghetsenkäter och trygghetsvandringar som identifierat otrygga platser och lett till att åtgärder vidtas. Organisationen kring rastvakter har stärkts med fler vuxna ute som även är mer synliga för eleverna genom införandet av gula västar. Det framgår vidare att trygghetsteamet har ett tydligare förebyggande uppdrag än de haft tidigare. Samtidigt kvarstår problem med fysiskt våld och grovt språkbruk som kräver fortsatt arbete.

Huvudmannen har kartlagt studieron via klassrådsformulär och enkäter och identifierat att studieron varierar kraftigt mellan klasser. Åtgärder har vidtagits i form av bland annat gemensam lektionsstruktur och värdegrundslektioner. Det framgår vidare att lokalerna förbättras genom inköp för att få till en lugnare studiemiljö samt att ombyggnationer planeras. Vikariebrist kvarstår dock som ett fortsatt hinder för en god studiero. Vikariepärmar har införts för att öka kontinuiteten vid frånvaro, men lärarna uppger att pärmarna hittills haft begränsad effekt eftersom de sällan används och vikarietillgången är låg.

Skolinspektionen bedömer att skolan vidtagit relevanta åtgärder utifrån identifierade problemområden men att effekten av vissa vidtagna åtgärder, exempelvis införandet av vikariepärmar, är osäker. Det är viktigt att huvudmannen ser till att det genomförs regelbundna uppföljningar som inkluderar hur väl genomförda åtgärder fungerat, för att tillse att de åtgärder som vidtas bidrar till ökad trygghet och studiero vid skolan.

Ärendet avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning om särskilt stöd

Lärarna berättar att om en elev trots extra anpassningar riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas så följs en särskild ärendegång. En lärargrupp samt elevhälsan beskriver att arbetsgången är att boka ett möte i elevhälsan, det som kallas "öppet elevhälsomöte". Därefter startas en pedagogisk kartläggning som kan leda till utredning om särskilt stöd, men den processen kan ibland ta tid. En annan lärargrupp berättar att lärarna ska skriva en ansökan om särskilt stöd i skolans digitala journalsystem (Prorenata), som går till elevhälsoteamet och elevhälsan, men att lärarna har en begränsad kännedom om gällande rutiner eftersom dessa är nya. Rektorn uppger vid intervju att rektorn känner igen att vissa lärare upplever otydlighet när de arbetar i skolans digitala system och att detta är något som skolan försöker lösa. Rektorn uppger att Prorenata är ett bra system, men att det kräver omfattande användning för att personalen ska känna sig trygg och bekväm i hur systemet fungerar. Elevhälsan använder Prorenata i större utsträckning än lärarna, vilket kan förklara att vissa lärare upplever mindre trygghet i systemets hantering jämfört med elevhälsans personal.

Rektorn beskriver att utredningar initieras efter ansökan i Prorenata och att ärenden lyfts i elevhälsoteamet. Elevhälsan uppger att pedagogiska och vid behov sociala kartläggningar genomförs av lärare eller arbetslag och att elevhälsan fungerar som stöd i det arbetet. Elevhälsan uppger vidare att ärendegången är tydligare nu än den varit tidigare. Rektorn upplever att processen med att utreda en elevs behov av särskilt stöd går snabbare nu än den gjort tidigare.

Flera intervjuade lärare upplever att utredningar om särskilt stöd nu görs snabbare och att skolan inte längre har en kö av utredningar som inte hinns med.

Lärare, elevhälsa och rektorn ger en samstämmig bild av att elevhälsan deltar i utredningar av elevers behov av särskilt stöd. Elevhälsan berättar att de bland annat medverkar i analys av pedagogiska kartläggningar och genomför klassrumsobservationer, samt hjälper lärare. Lärare uppger att de får stöd av elevhälsan i kartläggningar.

Åtgärdsprogram och beslut om särskilda stödåtgärder

Rektorn uppger att det är rektorn som fattar beslut om åtgärdsprogram. Både lärare och elevhälsa beskriver att åtgärdsprogram upprättas, följs upp och revideras. Uppföljning anges ofta ske var sjätte vecka, och

vårdnadshavare informeras vid utvecklingssamtal och vid förändringar. Lärarna och elevhälsan berättar vidare att det ställs frågor till elev/vårdnadshavare vid utredningar och vårdnadshavare får ta del av upprättade åtgärdsprogram.

Lärarna i en intervjugrupp berättar att det finns fyra elever³ som har särskilt stöd som beslutats i ett åtgärdsprogram, men som inte får det stöd som det beslutats om. Dessa elever har bedömts behöva enskild resurs. I praktiken delas en resurs mellan dessa fyra elever, vilket enligt lärarna skapar riskfyllda situationer med konflikter mellan eleverna. Skolinspektionen har begärt en skriftlig komplettering kring dessa elever. Däri framgår att två av eleverna⁴ utretts för särskilt stöd och att åtgärdsprogram upprättats den 17 februari 2026. Beträffande de två andra eleverna⁵ framgår att de ges extra anpassningar samt att de är under utredning för särskilt stöd och ges extra stöd med speciallärare i väntan på upprättat åtgärdsprogram.

Vid flera lärarintervjuer nämns en elev⁶ som enligt sitt åtgärdsprogram ska ha en assistent, men som inte har det. Rektorn berättar att assistenten slutade i slutet av höstterminen 2025 och skolan har inte hittat någon ersättare. Eleven har haft många olika assistenter under skolgången. I nuläget finns en resurs ägnad åt att stödja hela gruppen, men eleven har ingen egen resurs. Rektorn säger att åtgärdsprogrammet anger att eleven behöver en lugn lärmiljö. Rektorn berättar att planen för eleven är att eleven framöver ska vara i skolans studiegård, som startar i mitten av februari 2026. Eleven har haft en bra period och är mer delaktig i undervisningen än tidigare. Rektorn säger att skolan försöker ta fasta på detta, men att eleven även haft en jobbig höst. En förnyad pedagogisk kartläggning pågår för att ta reda på vilka ytterligare insatser som behövs.

En lärare berättar att det kan finnas elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får det. Beträffande en av eleverna⁷ berättar elevhälsan att utredning om elevens behov av särskilt stöd genomfördes under vårterminen 2025. I elevens klass finns en pedagog som arbetar 100 procent, samt en pedagog som arbetar 50 procent med en mindre grupp. Eleven får stöd två till tre gånger per vecka genom enskilt arbete med speciallärare. I skriftlig komplettering uppges att eleven utreddes för särskilt stöd i april 2025, som mynnade ut i beslut att inte ge eleven särskilt stöd då elevens behov tillgodoses genom extra anpassningar. Beträffande en annan av eleverna⁸ uppger rektorn att hen inte tror eleven utretts för

³ Elev 8, 10, 12 och 19.

⁴ Elev 8 och 10.

⁵ Elev 12 och 19.

⁶ Elev 21.

⁷ Elev 18.

⁸ Elev 20.

särskilt stöd. Rektorn berättar att skolan har många elever med låg måluppfyllelse och att lärare förväntas anmäla när behov finns, men att anmälningarna inte alltid görs när de ska. Rektorn säger att det finns mycket arbete att göra här och att antalet ärenden borde vara fler utifrån elevernas måluppfyllelse. I skriftlig komplettering till Skolinspektionen förtydligas att elevens behov av särskilt stöd utreddes under 2025 samt att beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram fattades av skolans dåvarande rektor i oktober 2025. Vidare uppges att ärendet drog ut på tiden, vilket medförde att beslutet att inte bevilja särskilt stöd togs. Huvudmannen uppger att skolan nu förtydligat rutinerna för särskilt stöd och har sett brister i hanteringen av detta ärende och med anledning av detta uppmanat läraren att lämna in en ny ansökan om särskilt stöd om behovet kvarstår.

Skolinspektionen tilldelade i beslut den 2 juli 2025 huvudmannen en anmärkning utifrån att skolans beslut om anpassad studiegång saknade uppgifter om vilken avvikelse från timplan samt vilka ämnen och mål som påverkades, vilket gör att besluten inte uppfyller skollagens och förvaltningslagens krav.

I inkommen redovisning uppger huvudmannen att skolan har infört en rutin där beslut om anpassad studiegång kompletteras med en bilaga i form av ett utskrivet schema. Schemat ska tydligt specificera de ämnen som exkluderas för att därmed dokumentera den avvikelse från timplan och utbildningsmål som beslutet medför. Rektorn säger vid intervju att anpassad studiegång ska dokumenteras i Prorenata och att schema bifogas så att det tydligt framgår vilka tider och ämnen som anpassas bort för en elev.

Rektorn uppger att skolan har en elev med anpassad studiegång som började på Älvbrinkens skola i mitten av december 2025. Vid inskrivningen fördes allt underlag från den tidigare skolan över. Rektorn berättar att avstämningar har hållits och att skolan har "ärvt" det tidigare beslutet om anpassad studiegång. Rektorn uppger att hen ännu inte fattat ett eget beslut. Skolinspektionen har i skriftlig komplettering begärt in en utredning av elevens behov av särskilt stöd och i förekommande fall elevens åtgärdsprogram. Huvudmannen har lämnat in en sådan utredning daterad 19 februari 2026 samt ett beslut om anpassad studiegång fattat av skolans rektor den 23 februari 2026.

Rektorn säger att rektorn vid sitt tillträde upplevde att många av de insatser kring särskilt stöd som gjordes inte gav önskad effekt. Den intelligande högstadieskolan har en studiegård och Älvbrinkens skola har inspirerats av detta. Rektorn uppger att Älvbrinkens skola planerar att införa en studiegård som är tänkt att fungera så att två speciallärare arbetar i mindre grupper i två särskilda rum. Elever som placeras i studiegården ska enligt rektorn ha ett åtgärdsprogram där studiegården anges som

insats, med tydlig beskrivning av vad eleven behöver träna på och varför en lugnare studiemiljö behövs. Rektorn uppger att studiegården planeras starta i mitten av februari 2026.

Rättslig reglering

Utredning om särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen följer bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Åtgärdsprogram och beslut om särskilda stödåtgärder

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Enligt 3 kap. 12 § skollagen får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen och det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900). Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Enligt 31 § förvaltningslagen ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar bland annat vad beslutet innehåller samt vem eller vilka som har fattat beslutet.

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagörande motivering om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller att anmäla och utreda särskilt stöd.

Skolinspektionen kan utifrån huvudmannens redovisning, intervjuer och övrig utredning i ärendet konstatera att skolan har förbättrat rutinerna för att upptäcka och utreda behov av särskilt stöd. Elevhälsans ökade närvaro i verksamheten, en tydligare ärendegång i Prorenata och uppgifter från flera lärare om snabbare handläggning i ärenden om särskilt stöd talar för att arbetet att utreda elevers behov av särskilt stöd i huvudsak fungerar bättre vid skolan nu än det gjort tidigare.

Skolinspektionen kan samtidigt se att det finns exempel där utredningar dragit ut på tiden och att vissa lärare upplever en otydlighet i arbetsgången. Mot denna bakgrund understryker Skolinspektionen rektorns ansvar att säkerställa att rutiner är kända och välfungerande för hela personalgruppen.

Åtgärdsprogram och beslut om särskilda stödåtgärder

Skolan har rutiner för att upprätta, följa upp och revidera åtgärdsprogram, och vårdnadshavare samt elever informeras i samband med uppföljningar. Vid Skolinspektionens intervjuer framkommer det att det finns elever som inte getts stöd i enlighet med upprättade åtgärdsprogram. När Skolinspektionen har frågat upp kring dessa elever i en skriftlig begäran om komplettering framgår att berörda elever antingen har åtgärdsprogram eller att förnyade utredningar om elevernas behov av särskilt stöd är pågående. Det finns även en elev vars stödbehov utifrån elevens nuvarande skolsituation bedöms kunna tillgodoses genom extra anpassningar. Beträffande en elev framgår att eleven inte kunnat ges stöd enligt upprättat åtgärdsprogram i en period under början av vårterminen 2026 på grund av att personal slutat och rektorn uppger att skolan arbetar med en förnyad pedagogisk kartläggning. Beträffande en av eleverna har huvudmannen själv uppmärksammat brister i tidigare handläggning och det framgår att skolan vidtar åtgärder utifrån elevens nuvarande skolsituation.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer vidare inte annat än att huvudmannen vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt att

verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande beslut om anpassad studiegång.

X Joakim Blomberg

Beslutsfattare
Signerat av: Joakim Blomberg

X Johannes Behndig

Föredragande
Signerat av: Johannes Behndig

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Pia Almarlind och Elin Steinholtz medverkat.